

УДК 346.6:351.83

**ЕКСПЕРТИЗА ЗАКОНОДАВЧИХ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ
АКТІВ ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ**

Іванова Ольга Юріївна, д.е.н., доцент, зав. сектору проблем
регіонального розвитку та децентралізації
відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку
laptevaou@gmail.com

Севостьянова Ганна Сергіївна, аспірант
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН країни,
anna1sevastjanova@gmail.com

Сучасний курс України на підвищення рівня конкурентоспроможності країни, національної економіки та забезпечення гідного рівня життя населення ініціював проведення низки реформ у різних стратегічних напрямках розвитку, що безпосередньо стало поштовхом для розробки низки нових законодавчих та нормативно-правових актів, а також корегування все існуючого законодавчого забезпечення.

Законодавче забезпечення будь-якої сфери суспільного життя: економічної, соціальної, політичної та духовної спрямоване на, по-перше, підпорядкування процесів їх управління; по-друге, узгодження інтересів, визначення прав та відповідальності всіх суб'єктів економічних, політичних, соціальних та духовних відносин.

«Україна – це правова, демократична держава з євроінтеграційним ухилом. Євроінтеграційні прагнення України стали невід'ємними реаліями політичного сьогодення, відповідно питання вдосконалення правової бази набувають нового наукового та практичного значення» [1]. Розвиваючи дану тезу, слід зазначити, що, у зв'язку з євроінтеграцією спрямованістю розвитку України актуалізуються питання проведення реформ за всіма сферами життєдіяльності, серед яких реформам в економічній сфері відводиться значна

роль, що полягає у забезпеченні гідного життя населення та підвищення рівня конкурентоспроможності нашої країни на світовій арені.

Однак, багатоаспектність та спрямованість реформ на різні напрями призвела до появи великої кількості законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють ті чи інші сфери життєдіяльності. Нажаль, кількісний прорив у реформуванні далеко не завжди відповідає належній якості нормативно-правових актів, їх неналежну підготовку, неузгодженість з іншими законодавчими актами тощо. Так, як приклад є проведення реформи публічних закупівель в Україні, що є одним з передових напрямом реформ, де спостерігаються значні позитивні зрушення, в тому числі в розробці законодавчого забезпечення, узгодження його із законодавством ЄС в цій сфері, узгодженості всіх законодавчих та НПА в Україні.

Дану проблему частково вирішує експертиза законодавчих та нормативно-правових актів, однак практика показує її нерезультативність та іноді формальність, що не приводить до необхідних результатів забезпечення прийняття якісних законодавчих актів в економічній сфері, які здатні стимулювати розвиток підприємництва в країні, удосконалення системи публічних закупівель тощо.

В практиці проведення експертизи законодавчих та нормативно-правових актів виділяють значну кількість видів експертиз: в залежності від суб'єкту, що проводить експертну діяльність Р. Васильєв виділяє державну, громадську, міжнародну; за ступенем складності – комплексу та спеціалізовану [2]. А. Кудашкін та О. Короткова в залежності від необхідності отримання об'єктивного знання виділяють правову, кримінологічну, антикорупційну, громадську, екологічну, наукову, фінансово-економічну, технічну, лінгвістичну та ін. види експертизи законодавчих та нормативно-правових актів [3; 4]. Є. Журкіна в залежності від галузі знань, до якої належить предмет експертизи пропонує розглядати біологічну, штучну, історичну, наукову, правову, технічну, фінансову, екологічну, економічну, етнографічну тощо [5].

Основними проблемами практики проведення експертизи законодавчих та нормативно-правових актів в економічній сфері є проблеми проведення антикорупційної експертизи; правової експертизи та проведення аналізу регуляторного впливу.

Так, проблеми проведення антикорупційної експертизи полягають у: обмеженість сфер проведення експертизи; відсутність кількісних показників оцінки; відсутність чітко визначених етапів проведення експертизи та її складових; обмеженість періоду проведення експертизи тільки на етапі реєстрації проекту.

У сфері проведення правової експертизи існують наступні недоліки: відсутність кількісних показників оцінки; відсутність чітко визначених складових за етапами проведення експертизи; відсутність чіткого переліку питань, що належать до предмета експертизи; відсутність критеріїв вибору виду експертизи, що проводиться

Проблемами проведення аналізу регуляторного впливу виступають: відсутність законодавчо-закріпленого переліку інформаційних джерел для проведення аналізу регуляторного впливу; недосконалість Методики, що ускладнюють процедуру її застосування; трудомісткість діючої Методики проведення аналізу регуляторного впливу.

Основними напрямками подолання проблем у проведенні антикорупційної експертизи є: скасування обмеженості проведення експертизи, а саме встановлення необхідності проведення експертизи щодо всіх проектів НПА; доповнення Методології проведення антикорупційної експертизи кількісними показниками; визначення умов застосування всіх способів усунення корупціогенного фактору; встановлення чітко визначених етапів проведення експертизи та їх складових; встановлення необхідності проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів після кожного етапу його прийняття тощо.

Щодо напрямів удосконалення процедури проведення правової експертизи законодавчих та нормативно-правових актів в економічній сфері то

серед них слід виділити: встановлення вичерпного переліку критеріїв вибору виду експертизи, що проводиться; встановлення вичерпного переліку питань, що належать до предмета правової експертизи; доповнення Методичних рекомендацій щодо проведення правової експертизи проєктів нормативно-правових актів кількісними показниками; встановлення чітко визначених складових за етапами проведення експертизи.

Отже, для вирішення важливої практичної проблеми та реалізації важливого наукового завдання підвищення ефективності законотворчого процесу в економічній сфері необхідним є формування науково-методичного забезпечення проведення експертизи законодавчих та нормативно-правових актів в економічній сфері та розробка науково-практичних рекомендацій щодо підвищення їх дієвості.

Перелік використаних джерел:

1. Рибікова Г. В. Правова експертиза нормативно-правових актів як правова категорія та наукова доктрина // Юридичний вісник 4 (29) 2013. С. 28-32.
2. Законодательный процесс. Понятие. Институты. Стадии: научно-практическое пособие. [под ред. Р.Ф. Васильева] М. : Юриспруденция, 2000. 320 с.
3. Кудашкин А.В. Антикоррупционная экспертиза: теория и практика : научно-практическое пособие. М. : Норма, ИНФРА-М, 2012. 368 с.
4. Короткова О.А. Экспертиза законопроектов и законодательных актов: теоретико-правовой аспект: автореф дис. ... канд.юрид.наук, М. 2010. 40 с.
5. Журкина Е.В. Правовая экспертиза нормативного правового акта как средство повышения эффективности законодательства: дис... канд.юрид.наук, М. 2009. 178 с.